

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

03 вересня 2021 року

м. Київ

РІШЕННЯ

№ 34

До Ради суддів України надійшла відповідь Пенсійного фонду України від 26 травня 2021 року № 2800-030102-7/24724 стосовно розгляду пропозицій щодо перерахунку щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці, які направлені Пенсійному фонду України відповідно до рішення Ради суддів України від 09 квітня 2021 року № 7, в якій повідомляється наступне.

Щомісячне грошове утримання суддям у відставці призначається (перераховується) відповідно до статті 142 Закону України від 02 червня 2016 року № 1402-VIII "Про судоустрій і статус суддів" (далі – Закон № 1402).

Відповідно до статті 142 Закону № 1402 у разі зміни розміру складових суддівської винагороди судді, який працює на відповідній посаді, здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання.

Згідно з Порядком подання документів для призначення (перерахунку) і виплати щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці органами Пенсійного фонду України від 25 січня 2008 року № 3-1, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 12 березня 2008 року за № 200/14891 (далі – Порядок 3-1), для перерахунку щомісячного грошового утримання суддею у відставці подається заява та довідка про суддівську винагороду для обчислення щомісячного грошового утримання судді у відставці.

Відповідно до статті 91 Закону України від 13 липня 2017 року № 2136-VIII "Про Конституційний Суд України" (далі – Закон № 2136) закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

Суд у рішенні, висновку може встановити порядок і строки їх виконання, а також зобов'язати відповідні державні органи забезпечити контроль за виконанням рішення, додержанням висновку (частина перша статті 97 Закону № 2136).

Територіальними органами Пенсійного фонду України рішення Конституційного Суду України виконуються з урахуванням вищезазначених норм Закону № 2136.

Крім того, Пенсійним фондом України надано пропозиції щодо порядку проведення територіальними органами Пенсійного фонду України перерахунку щомісячного грошового утримання без звернення судді у відставці, які в подальшому будуть враховані при опрацюванні змін до Порядку № 3-1.

Так, Пенсійним фондом України пропонується внести зміни до розділу 2 порядку, якими передбачити, що перерахунок довічного грошового утримання здійснюється без звернення судді.

Рада суддів України схвально сприймає запропоновані пропозиції, однак вважає за необхідне висловити ряд зауважень.

Крім того, на момент ухвалення даного рішення до Ради суддів України надійшло звернення Пенсійного фонду України від 24 червня 2021 року №2800-030102-7/30269, у якому порушується питання виплати щомісячного довічного грошового утримання судді Вищого адміністративного суду України, зокрема в частині визначення розміру суддівської винагороди, з якого здійснюється виплата та перерахунок довічного грошового утримання.

Розглянувши дане звернення Рада суддів України вважає за необхідне вказати на таке.

Визначені Конституцією та законами України гарантії незалежності суддів є невід'ємним елементом їх статусу і поширюються на всіх суддів України.

Конституційний статус суддів, які здійснюють правосуддя, та суддів у відставці передбачає їх належне матеріальне забезпечення, яке повинне гарантувати здійснення справедливого, незалежного та неупередженого правосуддя безстороннім судом.

У пункті 16 рішення від 18 лютого 2020 року №2-р/2020 Конституційний Суд України зазначив, що щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці має бути співмірним із суддівською винагородою, яку отримує повноважний суддя. У разі збільшення розміру такої винагороди перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці має здійснюватися автоматично. Встановлення різних підходів до порядку обчислення розміру щомісячного довічного грошового утримання суддів порушує статус суддів та гарантії їх незалежності.

Принципи незалежності та незмінюваності суддів встановлюють, що суддя касаційної інстанції у відставці має отримувати щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці співмірне із суддівською винагородою, яку отримує повноважний суддя касаційної інстанції.

Конституційний Суд України у рішенні від 11 березня 2010 року №8рп-2010 дійшов висновку, що вищі суди здійснюють на підставах і в межах, встановлених законами про судочинство, повноваження суду касаційної інстанції. Конституційний Суд України, враховуючи частину четверту статті 125 Конституції України, згідно з якою відповідно до закону діють апеляційні та місцеві суди, дійшов висновку, що вищі суди повноважні забезпечувати за законом касаційне оскарження та перегляд рішень судів відповідних юрисдикцій.

Крім того, в резолютивній частині рішення від 11 березня 2010 року №8рп-2010 Конституційний Суд України дійшов висновку, що конституційний статус Верховного Суду України не передбачає наділення його законодавцем

повноваженнями суду касаційної інстанції щодо рішень вищих спеціалізованих судів, які реалізують повноваження касаційної інстанції.

Таким чином, Конституційний Суд України чітко вказав на те, що судді вищих судів, зокрема Вищого адміністративного суду України, є суддями касаційної інстанції.

Порівняльний аналіз положень Конституції України до та після внесення до неї змін Законом України "Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)" від 02 червня 2016 року № 1401-VIII, приписів Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 07 липня 2010 року №2453-VI зі змінами та Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 02 червня 2016 року №1402-VIII дає підстави для висновку, що немає відмінностей між юридичним статусом судді Вищого адміністративного суду України, Вищого господарського суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ та судді відповідного касаційного суду у складі Верховного Суду. При цьому, фактична диференціація довічного грошового утримання суддів (ВАСУ, ВГСУ, ВССУ) та суддів відповідного касаційного суду у складі Верховного Суду не узгоджується з принципом незмінюваності суддів, що є складовою конституційної гарантії незалежності суддів.

Слід звернути увагу на те, що перехідними положеннями Закону України "Про судоустрій і статус суддів" №1402-VIII передбачалось здійснення правосуддя вищими спеціалізованими судами як публічними органами державної влади, без зміни їх функцій як вищих судових органів (судів касаційної інстанції), до створення судового органу, призначеного виконувати такі самі публічні функції, під назвою – Верховний Суд.

Після припинення своєї діяльності вищі спеціалізовані суди України передали до касаційних судів у складі Верховного Суду, які були створені їх на матеріально-технічній базі, усі нерозглянуті справи, матеріали та заяви чим фактично передали цим новоутвореним органам свої функції та повноваження щодо здійснення правосуддя, як судам касаційної інстанції у справах відповідних категорій.

Таким чином, справи, що на даний час розглядаються суддями касаційних судів у складі Верховного Суду є ідентичними тим, що до моменту його створення розглядалися суддями вищих спеціалізованих судів України.

На ідентичність зазначених справ також вказують положення процесуальних кодексів України як до змін, так і після їх внесення у 2017 році, стосовно предметної та інстанційної підсудності.

Це свідчить про те, що судді вищих спеціалізованих судів і судді касаційних судів у складі Верховного Суду мають однаковий професійний рівень, кваліфікацію та статус судді касаційного суду.

Отже, судді касаційних судів у складі Верховного Суду з 15 грудня 2017 року фактично почали (продовжили) виконувати функції та повноваження, що були покладені на суддів вищих спеціалізованих судів як суддів касаційної інстанції.

Враховуючи вищевикладене, посада судді вищих спеціалізованих судів України, діяльність яких припинилась з 15 грудня 2017 року прирівнюється до посади судді касаційного суду у складі Верховного Суду, як органу, що

здійснює аналогічні функції, тому розмір суддівської винагороди для перерахунку щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці суддям вищих спеціалізованих судів України має встановлюватися як для суддів Верховного Суду.

Теж саме стосується і розміру щомісячного довічного грошового утримання суддів у відставці суддів Верховного Суду України.

Враховуючи тривалу законодавчу невизначеність відповідної посади, за якою має визначатись розмір суддівської винагороди суддям Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів України (ВАСУ, ВГСУ, ВССУ) у відставці для перерахунку щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці, на підставі системного аналізу норм законодавства та рішень Конституційного Суду України, на виконання функцій, покладених статтею 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Рада суддів України дійшла висновку про те, що посада, за якою повинен визначатись розмір суддівської винагороди судді Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів України (ВАСУ, ВГСУ, ВССУ) у відставці, є посада судді Верховного Суду.

У зв'язку із вищевикладеним, Рада суддів України пропонує Пенсійному фонду України внести відповідні зміни до Порядку подання документів для призначення (перерахунку) і виплати щомісячного довічного грошового утримання суддям у відставці органами Пенсійного фонду України.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про розгляд пропозицій Пенсійного фонду України щодо порядку проведення територіальними органами Пенсійного фонду України перерахунку щомісячного грошового утримання без звернення судді у відставці, відповідно до частини восьмої статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Положення про Раду суддів України, затвердженого X позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (зі змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про розгляд пропозицій Пенсійного фонду України щодо порядку проведення територіальними органами Пенсійного фонду України перерахунку щомісячного грошового утримання без звернення судді у відставці узяти до відома.

2. Надіслати Пенсійному фонду України для подальшого врахування зауваження до пропозицій щодо порядку проведення територіальними органами Пенсійного фонду України перерахунку щомісячного грошового утримання, що додаються.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч

<p style="text-align: center;">Пропозиції Пенсійного фонду України</p> <p>Перерахунок щомісячного довічного утримання органами, що призначають щомісячне довічне утримання</p> <p>1.Перерахунок щомісячного довічного утримання проводиться відповідно до ч.4 ст.142 ЗУ "Про судоустрій і статус суддів" та ч.2 ст. 27 ЗУ "Про Конституційний суд України" органами, що призначають щомісячне довічне утримання.</p> <p>Про наявність підстав для перерахунку щомісячного довічного утримання (зміну розміру складових суддівської винагороди працюючих суддів (збільшення розміру винагороди працюючого судді Конституційного суду України)) Державна судова адміністрація України (Конституційний суд України) повідомляє Пенсійний фонд України.</p>	<p style="text-align: center;">Пропозиції та коментарі Ради суддів України</p> <p style="text-align: center;">Розділ II Порядку викласти в такій редакції</p> <p>Перерахунок щомісячного довічного утримання органами, що призначають щомісячне довічне утримання</p> <p>1.Перерахунок щомісячного довічного утримання проводиться відповідно до ч.4 ст.142 ЗУ "Про судоустрій і статус суддів" та ч.2 ст.27 ЗУ "Про Конституційний суд України" органами, що призначають щомісячне довічне утримання.</p> <p>Про наявність підстав для перерахунку щомісячного довічного утримання Пенсійний фонд України повідомляється у місячний термін з дня виникнення таких підстав.</p> <p>Відповідні повідомлення надсилаються Конституційним суд України, Верховним Судом, Вищим судом з питань інтелектуальної власності, Вищим антикорупційним судом – щодо суддів цих судів, Державною судовою адміністрацією України – щодо суддів місцевих та апеляційних судів, щодо суддів судів, що перебувають в процесі ліквідації.</p>
<p>2.Пенсійний фонд України протягом трьох робочих днів після отримання повідомлення від Державної судової адміністрації (Конституційного суду України) повідомляє органи, що призначають щомісячне довічне утримання, про підстави для перерахунку щомісячного довічного утримання.</p> <p>3.Органи, що призначають щомісячне довічне утримання, протягом п'яти робочих днів з дня надходження зазначеного повідомлення, складають списки за формою згідно з додатком 5 цього доповнення, та подають їх відповідним судам для видачі довідок про суддівську винагороду (довідок про винагороду судді КСУ).</p>	<p>2. Пенсійний фонд України протягом трьох робочих днів після отримання повідомлення від одного із суб'єктів, визначених пунктом 1 цього розділу, повідомляє органи, що призначають щомісячне довічне утримання, про підстави для перерахунку щомісячного довічного утримання.</p> <p>3. Органи, що призначають/виплачують щомісячне довічне утримання, протягом п'яти робочих днів з дня надходження зазначеного повідомлення, складають списки за формою згідно з додатком 5, та подають їх відповідним судам, ліквідаційним комісіям, що здійснюють заходи із ліквідації відповідних судів, або територіальним органам Державної судової адміністрації України для видачі довідок про суддівську винагороду (довідок про винагороду судді КСУ).</p>
<p>4.На підставі списків відповідні суди (їх правонаступники)</p>	<p>4.На підставі списків відповідні суди, ліквідаційні комісії, що</p>

<p>готують довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) працюючого судді за відповідною посадою станом на дату, з якої відбулось підвищення розміру суддівської винагороди, що враховуються для перерахунку щомісячного довічного утримання, для кожного судді, зазначеного в списку.</p> <p>Відповідні суди (їх правонаступники) можуть звертатись до органів, що призначають щомісячне довічне утримання, із запитом щодо отримання додаткових відомостей, необхідних їм для видачі довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ).</p>	<p>здійснюють заходи із ліквідації відповідних судів, або територіальні органи Державної судової адміністрації України, не пізніше місячного строку надають органам, що призначають/виплачують щомісячне довічне утримання, довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) працюючого судді за відповідною посадою станом на дату, з якої відбулось підвищення розміру суддівської винагороди, що враховуються для перерахунку щомісячного довічного утримання, для кожного судді, зазначеного в списку.</p> <p>Відповідні суди, ліквідаційні комісії, що здійснюють заходи із ліквідації відповідних судів, або територіальні органи Державної судової адміністрації України можуть звертатись до органів, що призначають щомісячне довічне утримання, із запитом щодо отримання додаткових відомостей, необхідних їм для видачі довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ).</p>
<p>5. Довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) відповідними судами (їх правонаступниками) надсилаються органу, який надав список, у місячний строк після надходження списку або видаються судді у відставці на його вимогу.</p>	<p>5. Довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) у місячний строк надсилаються органу, який надав список та судді, щодо якого видана довідка.</p>
<p>6. У разі видачі довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) судді у відставці перерахунок щомісячного довічного утримання проводиться органом, що призначає щомісячне довічне утримання, за його зверненням.</p> <p>Заява про перерахунок щомісячного довічного утримання та довідка про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) суддею у відставці можуть бути подані до органу, що призначає щомісячне довічне утримання, через сервісний центр або вебпортал з використанням суддею кваліфікованого електронного підпису або електронної системи BankID разом зі сканованими копіями документів, які відповідають оригіналам документів та придатні для сприйняття їх змісту (мають містити чітке зображення повного складу тексту документа та його реквізитів), або надіслані поштою.</p>	<p>6. Перерахунок щомісячного довічного утримання може проводитися органом, що призначає/виплачує щомісячне довічне утримання, за безпосереднім зверненням судді.</p> <p>Заява про перерахунок щомісячного довічного утримання та довідка про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) суддею у відставці можуть бути подані до органу, що призначає щомісячне довічне утримання, через сервісний центр або вебпортал з використанням суддею кваліфікованого електронного підпису або електронної системи BankID разом зі сканованими копіями документів, які відповідають оригіналам документів та придатні для сприйняття їх змісту (мають містити чітке зображення повного складу тексту документа та його реквізитів), або надіслані поштою.</p>

<p>Заява про перерахунок щомісячного довічного утримання приймається органом, що призначає щомісячне довічне утримання, за наявності в судді всіх необхідних документів, та оформляється відповідно до вимог розділу III цього Порядку.</p>	<p>Заява про перерахунок щомісячного довічного утримання та довідка про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ) приймається органом, що призначає щомісячне довічне утримання.</p> <p>У випадку, якщо перерахунок довічного утримання судді слід здійснити на підставі рішення суду, яке набрало законної сили, до заяви додається належним чином засвідчена копія такого рішення суду.</p>
<p>Днем звернення за перерахунком щомісячного довічного утримання вважається день прийняття органом, що призначає щомісячне довічне утримання, заяви та довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ).</p> <p>У разі надсилання заяви і документів для перерахунку щомісячного довічного утримання поштою, днем звернення за перерахунком вважається дата, що зазначена на поштовому штемпелі місця відправлення заяви (у разі подання заяви через вебпортал - дата реєстрації заяви зі сканованими копіями документів, які відповідають оригіналам документів, та придатні для сприйняття їх змісту (мають містити чітке зображення тексту документа та його реквізитів).</p>	<p>Днем звернення за перерахунком щомісячного довічного утримання вважається день прийняття органом, що призначає щомісячне довічне утримання, заяви та довідки про суддівську винагороду (довідки про винагороду судді КСУ).</p> <p>У разі надсилання заяви і документів для перерахунку щомісячного довічного утримання поштою, днем звернення за перерахунком вважається дата, що зазначена на поштовому штемпелі місця відправлення заяви (у разі подання заяви через вебпортал - дата реєстрації заяви зі сканованими копіями документів, які відповідають оригіналам документів, та придатні для сприйняття їх змісту (мають містити чітке зображення тексту документа та його реквізитів).</p>
<p>7. Документи про перерахунок щомісячного довічного утримання розглядає орган, що призначає щомісячне довічне утримання, та не пізніше 10 днів з дня їх надходження приймає рішення про перерахунок або відмову щомісячного довічного утримання.</p>	<p>Без зауважень.</p>
<p>8. Перерахунок щомісячного довічного утримання проводиться з дня виникнення права на відповідний перерахунок.</p> <p>У разі якщо внаслідок перерахунку розмір щомісячного довічного утримання зменшується, щомісячне довічне утримання виплачується в раніше встановленому розмірі, про що орган, що призначає щомісячне довічне утримання, повідомляє суддю.</p>	<p>Без зауважень.</p>
<p>Відсутній</p>	<p>Доповнити Порядок 3-1 новим розділом такого змісту:</p> <p>VI Особливості видачі довідок судьям Верховного суду України,</p>

Вищого адміністративного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України, Вищого господарського суду, які працювали до утворення Верховного Суду

1. Довідки суддям у відставці, які працювали на посадах суддів касаційних судів до утворення Верховного Суду (Верховного суду України, Вищого адміністративного України, Вищого спеціалізованого суду України, Вищого господарського суду) надаються Верховним судом або ліквідаційними комісіями (при наявності).
2. Розмір суддівської винагороди для перерахунку/призначення довічного утримання суддів Верховного Суду України, суддів вищих спеціалізованих судів зазначається, виходячи із розміру суддівської винагороди працюючого судді Верховного Суду.
3. Про наявність підстав для перерахунку щомісячного довічного грошового утримання цим суддям повідомлення до Пенсійного фонду України у порядку передбаченому пунктом першим розділу 2 цього Положення надсилаються Верховним судом або ліквідаційними комісіями (при наявності).